

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 28.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6 II., in uraduje stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati enostopna petstvarica 30 vin, pogojen prostor, poslana reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo. Ne frankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 336.

V Ljubljani, v soboto dne 20. julija 1912

Leto II.

Enoletniki.

Brambna reforma, ki je bila na povelje barona Heinolda od poslušnih meščanskih strank sprejeta do pike tako, kakor je zahtevala visoka vlada, je sedaj zakon. Ves trud socialističnih poslancev, da bi se odpravile vsaj najkrušnejše določbe, je bil zaman; predlog za predlogom je bil odklonjen, tako kakor da so poslanci rekli, ki morajo ubogati, da jih ne zadenejo drakonične kazni »vojnih članov«. Štefan Tisza bi bil imel največje veselje, če bi bil videl ta disciplinirani parlament, ki se je vedel kakor na raportu, ne da bi bilo treba metati prej poslance s policijo iz zbornice in postavljati cele brigade pred vrata parlamenta. Vse, vse je bilo sprejeto, in militaristične stranke, pričakujoče za svoje člane povodenj odlikovanj, so se zazdele same sebi blažene in zmagovite, ko je domobranski minister z zadovoljnim in nemara nekoliko ironičnim smehom odnesel svoj plen iz zbornice.

Ali še cel mesec ni minil, pa se že javlja macek. Brambni zakon vendar ni idealen; če ne natančno preudari, niso bile nobenemu poslancu — razven naših klerikalcev seveda — vse določbe všeč. Vsakdo je imel kakšno željo, bi bil rad videl kakšno zboljšanje, in da se je sprejel zakon neizpremenjen, je povzročila le »neizogibna sila«. Takega prepričanja so bili gospodje takrat, ki je stal pred njimi baron Heinold, ki ni trpel nobenega ugovora.

Danes je že nekoliko drugače. Novi brambni zakon ima veliko določb, ki silno obremenjuje široke sloje prebivalstva; med njimi pa je tudi nekaj malega, kar se tiče privilegijanih ljudi, sinov buržvazije. Služiti mora pri vojaki v Avstriji vsakdo, če je sposoben. Tako se seveda ne godi več kakor nekdanj, ko so se bogatiji lahko odkupili, pa so morali enostavno rešiti služiti namesto njih. Ali da bi moral milijonarjev sin vojačiti ravno tako kakor delavčev, to vendar ne gre. To je jasno, kajne? Če ne delavcem in njihovim fantom, pa vsaj kapitalistom in njihovim mladim gospodkom. Razlike morajo biti, kaj pa naj bi človek drugače imel od tega, da je bogat?

Razlika je torej ta, da mora zidarjev ali kajzarjev sin služiti tri leta, kapitalistov pa eno leto. Prvi lahko postane korporal, drugi pa lajtnant. No, gospodje zakonodajci so bili previdni. Tega si ne dajo očitati, da delajo izjeme za polno možno. Kar odločuje, je samo »inteligence«. Kdor hoče postati »enoleten prostovoljec«, mora imeti srednjo šolo. Tudi čevljarjev sin lahko uživa to dobroto, če zdelo gimnazijo ali realko. Seveda je drugo vprašanje, koliko delavcev je tako srečnih, da morejo dati svoje otroke študirati, ko je znano, da je v naši idealni družbi tudi študiranje denarna zadeva.

Zgodi se pa, da tudi sinček »dobre obitelji« včasih ne prikriva do mature, ker mu je dala mati prirodo v glavi toliko premalo, kolikor ima ata v svoji blaginji preveč. Ponavljanje vsakega razreda je včasih krivo, da minejo leta na šolskih klopih in pride doba nabora, ko se ne more o maturi še niti sanjati. Ali pa se pokaže, da sploh ne gre za latinščino, matematiko, kemijo in takimi rečmi, pa se odzame fantu breme študiranja, ker je za ugodno življenje itak že na drug način preskrbljeno in ni treba, da bi bili vsi ljudje profesorji. Tedaj bi postala enakopravnost pred zakonom neprijetna, če ne bi zakon sam poskrbel za ovinek, po katerem

se vendar lahko pride do privilegija. Tak fantič brez dovršene srednje šole bi moral služiti svoja tri leta in jesti komisno menažo kakor vsak proletarski sin. Zakon pa je previdno mislil tudi na to eventualnost in je spravil zapreko nezadostnega študija iz sveta. Privetni zavodi pripravljajo take mladeniče za enoletno prostovoljsko izkušnjo; čudoviti zavodi, ki vtepajo fantu v enem letu vso potrebno modrost v glavo. V vojaških krogih imajo ti inštituti značilno ime »Schwindelkurs«.

Tukaj je kapitalistični privilegij najočitnejši. Zgodi se še, da napravi delavski sin tupatam z največjim očetovimi žrtvami in z lastnim stradanjem redne študije. Tudi to je izjema, ali vsaj kot izjema je mogoče. Nikakor pa ni mogoče, da bi proletarec žrtvoval one velike svote, ki so potrebne za absolviranje takega privatnega zavoda, iz katerega ne vodi pot do nikakršne eksistence, temveč edinole do enoletnega privilegija. Ta olajšava je bila torej popolnoma plutokratskega značaja in je razveljavila vse lepe povesitve o vpoštevanju inteligence. Tukaj se je enoletna služba z vsemi njenimi udobnostmi kupovala za denar.

Novi brambni zakon je odpravil ta patent nevednosti. One pripravljavnice ne veljajo več; kdor hoče postati enoleten prostovoljec, mora imeti šolo, ki jo predpisuje zakon. Zaradi tega je sedaj v prizadetih krogih vihar in na Dunaju so celo pričeli akcijo, da bi vsaj za par let še veljala dosedanja veljava. Pravijo, da je osemsto mladih ljudi, ki izgube pravico do enoletne službe, če se jim ne dovoli izkušnja na podlagi opisanih pripravljavnic. Osemsto kapitalističnih sinčkov, ki bi morali služiti dve ali tri leta — to je seveda tako strašno, da morajo šmokovska peresa pisati brezkončne jeremijade, da se morajo sklicevati na protestni shodi, da se zahteva od vojne uprave celo ukaz, ki naj nemudoma izide in reši ogroženi privilegij buržvazijinih sinčkov.

Osemsto lepo oblečenih, pomadiziranih fantov je v nevarnosti, da bodo morali spati v kasarni in nositi puško tako dolgo kakor vsi vojaki. Zaraditega se dviga hrupna akcija in se zahteva od vojne uprave izprememba zakona, ki je šele sprejet — po zaslugi zastopnikov buržvazije. Na tisoče in tisoče proletarskih sinov bo moralo služiti leto dni več nego znaša normalna služba; to pa ne vznemirja ne meščanskih krogov, ne njihovih poslancev, ne njihovih časopisov. Če bodo nežni fantki kapitalistov služili po dve leti namesto enega, ne bo razven njih živ krst na svetu občutil kakšnih posledic; če prebijejo eno leto svojega življenja v kasarni ali pa če ga ubijejo na kakršnekoli neplodni način, je tako vseeno kakor krajcar ali pa dva vinarja. Tretje leto za človeka, ki mora v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh, je lahko prava katastrofa; na tisoče rok, ki so štete delu, pogreša narodno gospodarstvo kakor mašine, kakor dobro vreme, kakor seme in sad.

Brambni zakon je potreben popravka; ali če ne bi bilo v nem nič hujšega, kakor da mora nekoliko finih gospodkov dovršiti šole, če hoče uživati enoletni privilegij, bi se vse skupaj lahko pretrelo. Z reformo je treba pričeti tam, kjer padajo bremena, težka na cente, najhujšim, delavnim, koristnim slojem na pleča.

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

sreči, o upanju, s katerim ga je navdajal obljubljeni razgovor s papežem. Toda prisegel je, da ne bo z nikomer govoril o tem.

V tretjaletni tišini ozkega, osovitega vrta se je v rednih presledkih oglašal klik ptice. Benedita je šaljivo dvignila glavo in pogledala kletko, ki je visela na oknu v prvem nadstropju.

»Da, da, Tata, le kriči in bodi zadovoljen. Vse v hiši mora biti zadovoljno.«

Potem se je zopet kakor razposajena učenka, ki ima počitnice, obrnila k Pierru:

»Saj poznate Tato? ... Kaj, Vi ne poznate Tate? To je papiga mojega strica, kardinala. Zadnje spomladi sem mu jo podarila. Obožuje jo in ji dovoljuje, da mu krađe grizlje s krožnika. Neguje jo, odpira ji kletko, da jo zapušča in da se vrača, in ker se silno boji, da bi se ne prehladila, jo pušča v obednici, v edini sobi, v kateri je še nekoliko toplo.«

Pierre je pogledal gor in opazoval papigo. Bil je čeden zelen ptič, kakor iz svile in gibčen. S kljunom se je obesil za palčico v kletki, se gugal in od veselja nad svetlim solncem mahal s peruti.

»Ali govori?« je vprašal.

»O ne, kriči!« je Benedita odgovorila in se smejala. »Stric trdi, da sliši vse, kar pravi, in da se prav lahko razgovarja z njim.«

Naenkrat je preskočila na drug predmet, kakor da jo je temna zveza idej odvedla k drugemu stricu, k onemu v Parizu, ki je vsled zakona postal njen stric.

»Morali ste dobiti pismo od vikonta de la Choue ... Včeraj mi je pisal, kako je v skrbeh, ker se Vam ne posreči, da bi Vas papež sprejel. Zanašal se je na Vas in upal v Vašo zmago, ki bi bila triumf njegovih idej.«

Pierre je pač čisto od vikonta dobival pisma, v katerih se je ves obupan izražal o pomenu, ki ga je dosegel njegov nasprotnik, baron

Praško mešetarstvo.

Spravna pogajanja med Čehi in Nemci so resnično obtičala kakor kolesa, ki so se zarila v pregloboko blato. Časopisje, ki je cele mesece prorokovalo konec besnih nacionalnih bojov v »staroslavnem kraljestvu«, je naenkrat potrtlo in govorilo o težavah, o velikih težavah, o usodepolnih težavah. Mislili so že, da se bo ta teden vse tako zaključilo, kakor v onih osladnih komedijah, v katerih se v zadnjem dejanju izza vsakovrstnih zaprek »dobita«, če ne ugledamo kar tri srečne pare naenkrat; mislili so, da se snide še ta mesec češki deželni zbor, da blagoslovi »veliko delo« in razlije reke ginenosti po vsej deželi. Zdaj se pa že prav resno vživljajo v novo misel, da pojdejo drugi teden narazen in se snidejo šele v jeseni, kadar bo hmelj požet in grozdje zrelo, pa srca mehkejša.

Pogajanje, ki se vodi v treh skupinah, je tajno. Posameznosti torej niso znane javnosti. V glavnih potezah se pa vendar ve, v čem obstojajo najnovejše težave, ki dražijo nervozno mešetarjevo in delajo vladi skrb. V dveh glavnih vprašanjih so baje dosegli sporazum; zapreke dela zdaj samo tretje.

Prvi predmet pogajanja je načrt novega deželnega reda. Razumtega se sudejo razprave okrog jezikovne rabe pri avtonomnih in pri deželno-knežjih oblastnih. Deželni odbor se ima razdeliti v sekcije po narodnosti in število deželnih odbornikov se pomnoži. S tem je v zvezi razdelitev agend, in pa ključ, po katerem se imajo oddajati službe Čehom in Nemcem. O teh rečeh, ki so včasih razburjale vse strasti, so se baje do dobrega pobotali.

Drugo je vprašanje jezika pri avtonomnih uradih. Šejmarstvo o tej zadevi je bilo dolgotrajno, ali zakon, ki jo ima rešiti, baje ni delal takih težav, da bi se bilo bati neuspeha. Ustavila se je kupčija pri tretjem načrtu, ki ima obsegati določbe o uradnem jeziku pri deželno-knežjih oblastih. Za celo vrsto mest in krajev so se menda že pobotali; ko je prišla Praga na vrsto, se je pa zaježila reka sporazumljenja. In zdaj ugibajo, kaj je in kaj bo, pa ne uganejo ničesar.

Kolikor je mogoče presoditi po onih vesteh, ki so prišle v javnost, so sprejeli za vso deželo neko načelo, po katerem veljajo eni kraji za čisto češke, drugi za čisto nemške, tretji pa za mešane. Menda mora biti v kraju trideset odstotkov pripadnikov druge narodnosti, da se smatra za mešanega. Po tem načelu bi bila tudi rešitev jezikovnega vprašanja zelo enostavna: V čeških krajih se uraduje češko, v nemških nemško, v mešanih pa v obeh jezikih.

O tem vprašanju so nastale difference zaradi Prage. Čehi izjavljajo, da je v Pragi nemška manjšina premajhna, da bi mesto po sprejetem načelu veljalo za dvojezično; zato zahtevajo, da ima biti notranji uradni jezik pri deželno-knežjih oblastih v Pragi izključno češki. Ali temu se upirajo Nemci. Za Prago — pravijo — ne more veljati splošno načelo. Praga ni enaka kateremukoli pokrajinskemu mestu kakor Kolín, Heb in Pisek. Praga je glavno mesto vse dežele, glavno mesto Čehov in Nemcev. Tukaj se torej ne more vprašati, koliko Nemcev živi v mestu, temveč se je treba ozirati na vse nemško prebivalstvo po Češkem. Razventega — pravijo — je treba vpoštevat

tudi veliko davčno moč praških Nemcev. Glavno mesto mora torej veljati za dvojezično, uradna jezika morata biti nemški in češki z enakimi pravicami.

Stališči sta tako nasprotni, da je res težko spoznati, kje naj se najde pot do kompromisa. Vpraševati, kdo ima prav, je praktično neplodno, ker pri takem barantanju ne odločuje idealna pravičnost. Teoretično pa imata, kakorkoli se to zdi nezmislno, obe stranki prav. Če velja eno načelo za vso deželo, mora veljati tudi za Prago. Zlasti sklicevanje na davčno moč nemškega prebivalstva je nezmislno, ker uradi ne občujejo z denarnicami, temveč z ljudmi.

Res je pa tudi, da je glavno mesto nekaj drugega kakor provincialno. Če ne bi bilo v Pragi 5 odstotkov Nemcev, bi se vendar glavno mesto, s katerim je vsa dežela v zvezi, ker se tam stekajo vse niti uprave, morala smatrati za centralo vsega deželnega prebivalstva, torej tudi Nemcev. In na to bi se bilo treba ozirati tudi v jezikovni rabi.

Ali nehoti se vrine človeku tukaj drugo vprašanje: Kaj pa z Dunajem? — Dunaj je glavno mesto vse države, ne le nižjeavstrijske dežele, torej središče vseh narodov od Podmokele do Kotora, od Podwoločynske do Brengence. Na Dunaju so vse centralne oblasti; na Dunaju se upravljajo zadeve Nemcev in Hrvatov, se sodi Slovencem in Italijanom, se računa z davki Poljakov in Rusinov. Kljub temu je Dunaj izključno nemško mesto, ima izključno nemške urade, in ko se je imela ustanoviti italijanska fakulteta na Dunaju, so bili vsi nacionalni Nemci pokoncu, češ da je to nezaslišan atentat na nemški značaj Dunaja.

Ljubljana je glavno mesto slovenske dežele; ali notranji uradni jezik pri deželno-knežjih uradih ni ne slovenski, ne slovenski poleg nemškega, temveč izključno nemški.

Seveda, v Pragi se ne pogajajo za Dunaj in ne za Ljubljano. Ali pravzaprav je Praga prav tako v Avstriji kakor Dunaj, Ljubljana ali Gradec; in da velja v eni državi v vsakem kotu drugo načelo, to je precej breznačelno. Pravica v Pragi bi morala biti enaka pravici v Gorici in Celovcu, v Lvovu in v Pulju. A če sede v Pragi Čehi in Nemci s Češkega za mizo, je naravno, da se ne pogajajo za Trst in za Cernovice. Tako imamo eno državo, pa toliko pravic in pravičnosti, da jih živ krst ne razume.

Konflikt zaradi Prage je prav dobra ilustracija za našo staro trditve, da je vse češko-nemško pogajanje krparija in da bi bilo bolje, če sploh ne bilo tega mešetarstva. Narodno vprašanje v Avstriji ni samo češko-nemško, ampak je vprašanje vseh avstrijskih narodov, in bi se imelo reševati tam, kjer so zastopani vsi torej v državnem zboru. Samo tedaj bi se moglo najti načelo, ki bi veljalo za vse in bi se dosegla sprava, ki bi bila vsem enako pravična. Zakaj vsak narod bi moral tedaj skrbeti ne le za moč svojih večin, ampak tudi za varnost svojih manjšin, in bi moral koncedirati drugim, kar zahteva sam zase.

Češko-nemška sprava je krparija; narodno vprašanje v Avstriji ostane slejkoprej nereseno. Zlasti pa ne bodo imeli manjši narodi nobene koristi od nje. Prej še škodo. To je prokletstvo zatelebanega »državnega prava« in prismojene »deželne avtonomije«.

EMILE ZOLA:

Rim.

»Oh, kako sem srečna!« je ponavljala Benedita. »Zadušila bi se bila v svoji sobi, in morala sem dol, tako zelo mi je srce potrebovalo prostora, zraka in svetlobe, da more utripati po mili volji.«

Sedela je poleg sarkofaga na prevrnjenem odlomku stebra, ki je služil za klop, ter je želela, da sede tudi duhovnik k njej. Še nikdar se mu ni zdelo tako lepa kakor zdaj, s svojimi črnimi lasmi, ki so ji obdajali čisto, na solncu posvemen rožnato in kakor cvetlica nežno obličje. Njene velike, brezdanske oči so bile v luči enake žrjavici, na kateri se topi zlato, njena otroška usta, čista, razumna usta so se smejala, kakor se smeje dobrodušno bitje, ki sme zdaj svobodno ljubiti, ne da bi žalilo Boga ali ljudi. Povsem glasno je sanjala in izdelavala načrte za bodočnost.

»O, zdaj je čisto enostavno! Ker sem že dosegla ločitev od mize in postelje, dosežem zdaj, ko razveljavim cerkev moj zakon, lahko še civilno razporok. In v zvezi bom Daria — da, prihodnjemu spomlad, morda še prej, če se bodo dale pospešiti formalnosti ... Nocoj ob šestih se odpelje v Napoli. Urediti mora tam poslovno zadevo. Imeli smo tam posest, ki jo je bilo treba prodati, zakaj to je bilo vse zelo drago. Ali kaj je zdaj na tem, ko se imava! ... Kakšne lepe čase bova kmalu imela, ko se vrne — kako se bova smejala, kako veselo bova živela! Izza lepega plesa nisem niti spala, toliko načrtov sem skovala. Oh, krasnih načrtov! Videli boste, videli boste, zakaj sedaj morate ostati v Rimu do najine svatbe.«

Tudi on se je začel smejati. Ta izbruh mladosti in sreče ga je občaral, in potreboval je močnega napora, da ni začel govoriti o svoji

de Fouras izza velikega uspeha z mednarodnim romanom Petrovega vinarja. S tem se je budila stara, intrasigntna katoliška stranka, in vse liberalne osvojitve novega katoličanstva so bile ogrožene, če se ne doseže od Svetega očeta, da se izjavi za obligatorične korporacije in se s tem podkoplejo od konservativcev zahtevane proste korporacije. Nepotrebnost, da bi Pierra naposled že sprejeli v Vatikanu, ga je nadlegoval in mu pošiljal komplicirane načrte.

»Da, da,« je Pierre končno zamrmral, »dobil sem v nedeljo pismo, in tudi snoči sem našel eno, ko sem se vrnil iz Frascati. ... Oh, bil bi srečen, tako srečen, ako bi mu mogel poslati ugodno vest!«

Ob misli, da bo zvečer videl papeža, mu odprl svoje v ljubezni razplamčeno srce, dosegel od njega največjo vzpodbudo, se okrepčal za svojo nalogo socialne rešitve v bratskem imenu malih in revnih, je njegova radost zopet prekipela. Ni se več mogel premagovati, pa je izdal tajnost, ki mu je polnila srce.

»Veste, zdaj je določeno: Nocoj bo moja avdiencia.«

Benedita izprva ni razumela.

»Kaj?«

»Da, monsijor Nani je bil tako dober in mi je zjutraj na plesu naznanil, da me želi videti Sveti oče, kateremu je bil izročil mojo knjigo — in nocoj ob devetih me sprejme.«

Sreča mladega duhovnika, s katerim se je bila prisrčno sprilaznila, jo je tako veselila, da je vsa zardela. Ta uspeh njenega prijatelja, sočasen z njeno srečo, je dobil v njenih očeh posebno važnost, kakor da pomeni gotovo, popolno zmago vseh. Praznoverka je vzhičena in blažena zakričala.

»Mj Bog, to nam prinese srečo! ... Oh, kako sem srečna, ljubi prijatelj, kako sem srečna, da ste dosegli uspeh prav takrat kakor

jaz! To je tudi zame sreča, ki si je ne morete niti misliti ... Zdaj je gotovo, da pojde vse dobro, zakaj blagoslovljena je hiša, v kateri prebiva človek, ki je videl papeža. Vanjo ne zadene strela.«

Smejala se je še glasneje in zaploskala s takim hrupnim veseljem, da se je vznemirila.

»Tiho, tiho!« Zahtevali so od mene, da mora ostati tajno ... Rotim Vas, da ne rečete nikomur besede — ne svoji teti, ne Njega emineni ... Monsinjur Nani bi se zelo jezil.«

Obljubila mu je, da bo molčala. Njegove besede so jo genile, govorila je o monsijoru Naniju kakor o dobrotniku. Ni li imela njemu zahvaliti, da je navsezadnje vendar dosegla razveljavljenje svojega zakona? Potem jo je zopet pograbila blažna radost.

»Povejte, ljubi prijatelj — kajne, sreča je vendar nekaj lepega? ... Danes ne smete od mene zahtevati nobenih solza, tudi ne za rezeve, ki trpe, prezebajo in stradajo ... Oh, to prihaja od tod, ker je v življenju res le sreča važna. Sreča ozdravi vse. Človek ne trpi, ne prezeba, ne strada, če je srečen!«

Presenečen od te čudne rešitve strašnega vprašanja bede jo je osupel pogledal. Naenkrat je občutil, da je vse njegovo apostolsko delo zaman pri tej hčerki lepega neba, ki ima v sebi atavizem nešteti stoletij suverenske aristokracije. Hotel jo je poučevati krščanstva, vrniti ji krščansko ljubezen do preprostih in bednih, pridobiti jo za novo Italijo, o kateri je sanjal, za Italijo, ki bi mislila na novo dobo in bi jo napolnjevala ljubezen do ljudi in stvari. Ali glej! Četudi se je z njim jokala nad trpljenjem nizkega ljudstva, kadar je sama trpela, ko so krvavele najbolešnejše rane njenega srca, je slavila, dete žgočih poletij in pomladi enakih zim, takoj, ko je okrevala, srečo sveta!

Ljubljana in Kranjsko.

— **Zgodba o vrljem rodoljubu in narodnjaku.** Iz Zagorja ob Savi nam pišejo: Ko je začel Ivan Cankar pisati opravičene satire o rodoljubih, tedaj so se dvignili rodoljubni pravoverniki in zagnali velik krik o pohujšanju. Ogorčeno so kričali, da blati Cankar narodove ideale, da jemlje mladini vzore in bogve kaj še vse. Tisto kričanje pa je bila gola hinavščina nekaterih prizadetih ali pa je bilo solzarjenje naivnih idealistov. Da se razkrinka hinavščina prizadetih in da se pouče naivni idealisti, pripovedujemo naslednjo resnično, velepopolno zgodbo, katere glavni junak je vrl, rodoljuben zagorski narodnjak. Blizu zagorske postaje je več apnenc, katerih lastniki so večinoma zasebni podjetniki. Nekaj apnenc pa je last zloglasne izkoriščevalne trboveljske premogokopne družbe. Kakor rudarje, tako tudi delavce pri apnenicah družba naravnost nečloveško izkorišča. Robotati morajo čez dogovorjeni delovni čas, celo ob nedeljah jim kapitalistična samogoltnost ne privoščiti oddiha. Tisti dobilek pa, ki ga je imela družba od hudodelskega izkoriščanja svojih mezd-nih sužnjev, je hotela uporabiti vsaj deloma za uničenje svojih konkurentov. Znižala je cene apnu za 40 K pri vagonu. Apnenca pa ima tudi Franc Weinberger, bivši liberalni župan zagorski, bivši zaupnik narodno napredne stranke, član zagorskega Sokola, odbornik liberalne zagorske posojilnice in sedanjí prvi svetovalec v občinskem svetu, v katerega je kandidiral na narodnjaškem programu. Mož je torej eden prvih stebrov zagorskega liberalizma, eden prvih vzorov zagorske narodnjakije, zakaj drugače bi ga ne bili obsuli s takim bogastvom zaupnih in častnih mest. In ta z ozirom na svoje dušne in telesne vrline vzorni rodoljubni narodnjak se je skušal otresti konkurence trboveljske premogokopne družbe na naslednji podli in gnusni način. Pisal je raznim odjemalcem nemške narodnosti, naj ga podpirajo, češ da je nemški nacionalcenc, nemškega nacionalca Mihelčiča, ki ima tudi apnenice, jim je označil za slovenskega narodnjaka. Gospod Weinberger je pač storil natanko tako, kakor je vsa morala današnje kapitalistično-meščanske družbe: prvo načelo ji je dobilek. Zagorski Sokol, ki si tolikrat kričal v svet, kako vrl stražar zagorskega slovenstva si, kaj porečeš o tej nezaslišani neznačajnosti svojega člana? In kaj porečeš ti, slavna liberalna zagorska posojilnica, ki je Franc Weinberger tvoj ugledni odbornik? In ti, za narodne ideale se pehajoča narodno-napredna večina občinskega sveta, ki si izvolila imenitnega narodnjaka Franceta Weinbergerja za prvega svetovaleca? Nič odločnega ne bodo poredili, k večjemu zabavljali bodo po krčmah. Zakaj propala in pokvarjena od kosti je zagorska liberalna klika, ki se skuša z demagogijo in s terorizmom obdržati nad vodo. Ampak sleherni gnolba privede do smrti. In tako se bo zgodilo tudi z zagorsko liberalno kliko; pogreznila se bo v lastnem močvirju politične dekadence in storila svoj klavern, sramoten in davno zaslužen konec.

— **Iz Sp. Šiške.** V boju za volitve v Mostah opazamo isto kot zadnjič v Šiški. Liberalci imajo povsod to metodo. Ko so v Šiški Nemci tri naše sodruge na svoj list kandidirali, so znašli liberalci — »Zvezo z Nemci« ter so ž njo agitirali proti nam. V Mostah agitirajo zoper nas s tem, da vpijejo o zvezi »soc. demokratov z klerikalci«. — Pa še nekaj! V Mostah so največji kričalci in agitatorji kramarji gg. Suhadolc, Pekelj, Remžar, Kamberger etc. — prav kakor pri nas v Šiški. Kramar (mal trgovčič), ki živi od delavca, stopi proti delavcu; saj je prav tako, bodo saj tisti lahko izpregledali, ki še ne verjamejo, da je res v vsakem oziru potrebna — organizacija konzumentov. Iz volilnega boja v Mostah naj se tudi sodrugi v Mostah prav veliko nauče, kakor smo se mi v Šiški!

— **Jesenica.** Sporočamo vsem železničarjem, ki pridejo na Jesenice, da se »Zarja« prodaja v tobakarni gospe Schwarz na kolodvoru. — Železničarji iz Trsta, Ljubljane, pa tudi jeseniški — ki kupujete časopise — kupujte »Zarjo«, ki je naš delavski list. Meščanske liste prepustimo — meščanom, gospodi; mi pa se oklenimo naše »Zarje«.

— **Dom na Vršču,** ki ga je zgradila kranjskogorska podružnica S. P. D. je od današnjega dne dalje oskrbovan in so tudi sobe za prenočevanje že opravljene. Vsi planinci se opozarjajo na novo speljano pot na Prisojnik in na nenevarno pot iz Trente na vrh Prisojnika.

— **Delavska nezgoda v Idrijskem rudniku.** V sredo okrog 9. ure dopoldne sta rudniška paznika Lovro Brumen in Ferdinand Kos pregledovala takozvani »šah« pri Inzaghijevem rovu. Vozila sta se na »šali«, ki služi za izvažanje rude in moštva. Ko sta na nekem mestu izvršila ogled, je rekel Brumen proti svojemu tovarišu: Je že dobro, le pozvoni (znamenje strojniku za dviganje šale). Komaj se je šala dvignila, je že padel Brumen vznak pred prestrašenegega tovariša s posredi preklano glavo. Domnevajo, da Brumen po danem znamenju ni pravočasno odmaknil glave, ki je tako prišla med šalo in železno travervo. Polovica glave je padla do 11. polja in so jo našli čez nekaj časa. Rudniški zdravnik je konstatiral le smrt. Truplo so prenesli v mrtvašnico na mestno pokopališče. Ponesrečeni paznik Brumen je bil star 44 let, zapuščal vdovo in sina.

— **Boj se dela.** 30letni samski Vincenc Jurman, rojen v Nemški Loki pri Kočevju, je dne 17. t. m. prosil za hišah ob cesti proti Kranju. Ljudje mu pa niso hoteli dajati miloščine, češ, da je zdrav in da naj gre delat. Zato je sklenil, da se poškoduje na kak način, da bi potem lažje prosil. Šel je na železniško progo ter se vlegel poleg tira in čakal na vlak. Delal se je, kot da bi spal. Železniški delavci so ga dvakrat spravili s proge. Jurman pa ni odnehal od svojega načrta. Šel je dalje ob progi in se vlegel na bolj samotnem kraju k železniškemu tiru. Ko je pridrdral vlak, je položil roko na tir in vlak mu je odtrgal vse prste. Prepeljali so ga v de-

želno bolnišnico v Ljubljani. Jurman pravi, da ga je vlak premalo poškodoval.

— **Seksualni umor v St. Jerneju.** O strašnem umoru poročajo še iz St. Jerneja: Pretekli petek nekako ob pol petih popoldne je potekla gospodinja Marija Hrastraj, omožena Jenškovec iz Dobravice št. 19, svojo 13letno sestro Angelo na pošto. Nesla je na pošto dve pismi brez vrednosti. Naredi se noč, a deklice od nikoder domu. Prestrašena sestra, — pa oče je tudi pri njej — razpošlje na vse strani ljudi iskat Angelico; a zaman. V soboto okrog 10. dopoldne gre nekdo pod Sajetovo šupo, ki je tik pošte. Zazdi se mu, da od desk zgoraj kaj kaplja. Ta in še drugi gredo na senico, gledajo, pa ni nič opaziti. Potem začne organist razkopavati seno, češ nekaj mora tu biti. Strah in groza! Odgrne le nekoliko sena, pa najde pogrešeno dekletce mrtvo in s krvjo oblit. »Kdo je zločilec?« Tujec ne more biti. Za tujcem bi dekletce ne bilo šlo. Kmalu se izve, da je bil nekako ob tistem času g. trgovca Valeta trgovski vajenec A. Kopitar, doma iz Krašne, v skladišču poleg pošte. Na večer usodnega dne se je vaje-ne nekako sumljivo obnašal ter si srajco preoblekel, katero je vrgel pod posteljo. Srajca je bila krvava! Ko so ga prijeli se je fant takoj udal. Takoj popoldne v soboto je bila že komisijska na lico mesta, vse pregledala ter dognala, da je revico najprej s kladivom pobil, potem oskrnil. Pet smrtnih udarcev so konstatirali. Štirinajstletni morilec, ki je nedvomno abnormalen, ker drugače si ni razlagati groznega zločina, je pred par leti študiral v Kranju. Prvega pol leta je l. gimnazijski razred prav dobro izdelal, a koncem leta je padel. Vstopil je potem v neko trgovino v Kranju, iz katere je pa — prostovoljno ali neprostovoljno — izstopil ter prišel pred kakim mesecem v St. Jernej.

— **Ogenj.** Pri trgovcu Fr. Kastelicu v Kandiji je nastal v skladišču, kjer je shranjen dynamol, oziroma bencin, zjutraj ogenj. Novomeški požarni brambli, ki je odprla dva hidranta, se je posrečilo ogenj pravočasno pogasiti, sicer bi prišlo do katastrofalne eksplozije; strah med sosedi je bil velik. Sumi se, da so učenci, ki so včeraj skladišče posnažili, cigarete kadili. Dynamol ima večjo moč kakor dinamit.

— **Nevaren vlomilec prijet.** 24. junija dopoldne klatil se je po St. Janžu in bližnjih vaseh okolo 30 let star postopač. Vlomil je v hišo Janjeza Podlogarja iz Dobovca ter ukradel 160 K denarja in srebrno uro z verzičico, pri Matiji Pelkoti v Kijih je vlomil v sobo in vzel iz omare 6 K 88 h. pri Andreju Orešniku pa ga je domači sin prepodil in ga zasledoval. Zločinec je s samokresom ustrelil nanj in zbežal v gozd »Zaka«. Orožništvo je 15. julija izsledilo storilca in dognalo, da je že kaznovani Lorenc Mesojeđnik z Gorenjevasi pri Skočjanu in ga oddalo okrajnemu sodišču v Radeče.

— **Delavska nezgoda.** 17letnemu delavcu Jakobu Kopaču je odtrgal stroj v papirnici v Goričanih kazalec na levi roki.

— **Ali so povsod tako hude lisice?** Znano je, da so lisice, kadar imajo mladiče, skrajno predrzne. V Banjaloki si iščejo kar pri belem dnevu kosila in nemoteno koljejo in davijo, kar jim pride pod zobe. Pretečeni terek se je pa lisica lotila v Podstenah celo žletne hčerke Nagutove, sedeče na večnem pragu. Zgrabila jo je za krilo in šele na materino vpitje in kričanje spustila svoj plen.

— **Ponesrečeni otrok.** V četrtek je padla iz drugega nadstropja hiše na Tržaški cesti št. 5 petletna Frančiška Mertič. Poškodovana se je znatno na obrazu ter ima tudi težke notranje poškodbe. Prepeljali so jo v deželno bolnišnico.

— **Po tiralnici iščejo** Karola Megliča, ki je obtožen goljufije. Zadnji čas je bil Karol Meglič v Trstu.

— **Iz Rožne doline.** K notici pod tem naslovom, ki smo jo priobčili v sredo 17. julija, nas prosi prizadeti zakonski mož M., da on ni sirovo pretepal svoje žene in da tudi ni razbijal pohištva.

— **Zločin ali nezgoda.** Vladnega detektiva Gerloviča so te dni pripeljali težko poškodovanega v deželno bolnico. Kaj se mu je pripetilo, ali je bil napaden, ali je dobil težke poškodbe pri kakem pretepu, se ne ve, ker leži mož v popolni nezvesti. Poškodbe Gerlovičeve so, kakor čujemo, smrtno nevarne. Gerlovič je imel že najrazličnejše afeze in konflikte. Ni izključeno, da je tudi to pot imel kakšen tak konflikt. Afera je dosedaj zavita v plašč tajnstvenosti in na sodišču je, da dožene ali se je izvršil zločin ali se je dogodila morda nesreča.

— **Ljubezniv mož.** Bajtar Jakob Drachler iz Bizovika, 60 let star, je v pijanosti napadel svojo ženo Marijo ter ji s kladivom prebil črepinjo in jo tudi drugače znatno poškodoval. Ako bi matere, ki je morala iti pomoči iskat v bolnišnico, ne branila hčerka, bi se lahko pripetilo še kaj hujšega.

— **Koncerti.** Slovenska filharmonija koncertira danes na vrtu hotela »Zlata kaplja« (L. Tratnik), Sv. Petra cesta št. 27. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 40 vin. — Jutri, v nedeljo, bo koncert na vrtu hotela »Južni kolodvor« (Avgust Stelzer), Kolodvorska ulica št. 43. Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost. V sredo dne 17. t. m. je daroval pri večernem koncertu v hotelu »Lloyd« g. Avgust Tomažič, veletržec na Mariji Tereziji cesti znesek 20 K Slovenski filharmoniji. Zato naklonjenost se iskreno zahvaljuje g. darovalcu odbor Slovenske filharmonije.

— **Izpuščeno in najdeno.** Neki gospod je izgubil zastavni listek, na katerem je zastavljena srebrna ura in dva zlata prstana. — Poselstnica Marija Podgorškova je izgubila denarnico, v kateri je imela 20 K denarja in neke listine. — Mestni delavec Fran Mlakar je našel prešičjo kožo. — Ga. Marija Štergljeva je našla srebrno žensko žepno uro. — Policijski stražnik Fran Vrečar je našel zlato verzičico.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za soboto 20., nedeljo 21. in ponedeljek 22. julija 1912: 1.

Sege in navade Sartov v Turkestanu. (Naravna slika.) 2. Svarilno znamenje. (Drama.) 3. Doživljaji pcestnega dečaka. (Komično.) 4. Samo popoldne. 4. Molstrsko delo zlatarja. (Krasna kolorirana drama.) 5. Ekspresna ženitev. (Originalna francoska veseloigra.) — Samo zvečer. 6. Ožigosan. (Učinkovita drama v dejanjih.) 7. Bogati in revni Moric. (Velekomično. Igra Prince.)

Dobro spajanje je okrepilo in velika potreba za vsakega. Če boljša je postelja, tem boljše je spajanje. Pri nabavi posteljnega perla in zgotovljenih postelj se obrnite tedaj le na priznano in solidno trvdko. Trvdka S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko, je kot taka že dolgo znana in si je po svoji ceni in solidni potrebi znala pridobiti veliko zvestih odjemalcev in zaupanje. Ne zamudite tedaj, zahtevati brezplačni bogato ilustrovani cenik te trvdke, predno nabavite posteljno perle ali zgotovljene postelje.

Boj za Moste.

— **Kakor grob molče klerikalci** na težka očitanja, ki obremenjujejo Oražmovo paševanje v naši občini. Jasnemu in točnemu odgovoru, ki bi bil edino umesten in ki ga politična morala kategorično terjaja, se izogibajo s praznimi besedami in Oražem skuša svoje občinske grehe pokriti s slabim liberalnim gospodarstvom v prejšnjih letih. Tako postopanje pa razodeva slabo vest. Oražmova dolžnost napram moščanskim volilcem je, da opraviči svoje občinsko gospodarstvo, ki je postavljeno na za- tožno klop; stvar volilcev in ne Oražma pa je, da citirajo tudi liberalne grešnike na odgovor in da zahtevajo od njih opravičilo za njih nemarno in zanikrno gospodarstvo v minulí dobi. Z golim zabavljanjem čez liberalce Oražem svojih manipulacij v občini še ni opral; spomnil je pač občane, da so liberalci slabi občinski gospodarji, sam pa si ni s tem prav nič pomagal iz blata. Tudi z lepimi obljubami za bodočnost, ki jih klerikalci stresajo iz rokava, ni opravičeno. Obljube so ceno kakor maline; volilci terjajo od Oražma in od klerikalne klike obračun za preteklo »delovanje«. S tem pa Oražem neče na dan!

— **Izposojanje naših kandidatov** kaže klerikalno kliko v klavni luči. Stranka poštenih namenov in spodobnih misli stopa odkrito v boj in se ne poslužuje v boju takega nepoštenega orožja. Ampak klerikalni manevar z izposojenimi kandidati ni le nepošten in nespodoben, ampak je tudi na vso moč nereden. Klerikalci so okrasili svojo kandidatsko listo z imeni naših mož, da bi preslepili volilce, češ: glejte, mi smo delavstvu prijazna stranka in celo kandidiramo delavske zaupnike, zatoorej volite nas! Ampak klerikalna špekulacija s svojo namerano kandidatsko listo, ki je sračemu gnezdu na las podobna, je račun brez krčmarja. Na grobo klerikalno zvijačo se ne vjame razsoden volilec. Stranka, ki v svojih vrstah nima mož, da bi jih poslala v občinski zastop, stranka, ki stopa pod tujo zastavo v volilno bitko, ne more računati na zaupanje volilcev. Taka politična neznačajnost zasluži najostrejšo obsodbo in ne sme ostati nekaznovana.

— **Sodrugi, delavci, pozor!** Nad infamno taktiko liberalnega časopisja, ki je izleglo bedasto laž o kompromisu naše stranke s klerikalci, so se zgražali vsi spodobni elementi tudi med liberalci in pod vtiskom splošnega ogorčenja so obmolknili. Ampak takoj so se zatekli k drugemu manevaru, ki ni moralno niti za spoznanje boljši. Liberalni agitatorji hodijo okrog delavskih volilcev in se izdajajo za socialiste in govore: Volimo liberalce, ker socialisti ne prodoro. Pokažite duri nesramnim agitatorjem, ki usiljujejo liberalno blago; taki hinavci ne zaslužijo drugega! Na svoje glasovnice pa zapišite imena delavskih kandidatov. Vsi volilni manevari klerikalne in liberalne klike izvirajo iz strahu, da vdre delavska stranka v občinski zastop, ker ta gospoda dobro ve, da je potem odklenkalo njih samopašnemu gospodarstvu v občini. Prav tako ne kaže svojih glasovnic nikomur, zakaj nasprotniki bodo tudi trgli glasovnice, le da bi se izognili neprijetni delavski kontroli v občinskem odboru. Torej, pozor na vse strani!

— **Proč s korupcijo!** Komur je na tem, da zavladajo v moščanski občini zdrave in redne razmere. Komur je na tem, da občina ne bo več mačeha delavstvu, ki sestavlja ogromno večino moščanskega prebivalstva, bo jutri glasoval za socialno demokratične kandidate. Sedanjí občinski gospodarji, klerikalci, in poprejšnji občinski gospodarji, liberalci, so dokazali popolno nesposobnost za občinsko upravo. S svojim škandaloznim gospodarstvom so na občino navelili sramoto — v vsej deželi je ni občine, ki bi dala toliko posla sodnijam, kakor naša občina po zaslugi dosedanjih gospodarjev; ampak ne le sramoto, temveč tudi občutno škodo so prizadeli moščanskemu prebivalstvu s svojimi nečednimi manipulacijami. Občina sme biti korito za samopašnike in ne sme biti torišče za ljudi, ki so nevarni občinskemu imetju. Politična snaga zahteva, da odstranimo te ljudi iz občinske izbe. Zoper klerikalce, zoper liberalce in za socialno demokracijo, to je geslo vseh, ki jim presedajo dosedanje koruptne razmere v našem občinskem gospodarstvu.

Sodrugi, volilci!

Napišite na svoje glasovnice za III. razred natančno in razločno naslednja imena:

Odborniki:

Bittner Ulrik, kurjač južne železnice, Zelena jama 156.
Voncina Ludovik, kurjač južne železnice, Zelena jama 126.
Maurer Ivan, posestnik, Novi Vodmat 97.
Vrhunec Valentin, skladiščnik, Zelena jama 113.
Pavlič Matija, posestnik, Zelena jama 126.
Stojan Lovro, posestnik, Zelena jama 126.
Kokalj Franc, posestnik, Zelena jama 113.
Matjašič Anton, mizar, Moste 50.

Nomeštiki:

Kranje Ivan, krojač, Selo 32.
Kastelic Ivan, uslužbenec v Kolinski tovarni, Selo 42.
Toplak Martin, kurjač južne železnice, Zelena jama 144.
Glavan Anton, premikač, Selo 44.

Pojasnila v volilnih zadevah se dobe vsak čas v prodajalni konsumnega društva za Ljubljano in okolico v Bohoričevi ulici.

Agitacijski lokal socialno demokratične stranke bo v nedeljo tekom volitev v gostilni pri »Dimu«, kamor naj pridejo vsi sodrugi, preden odidejo na volišče.

Shod. V soboto ob 8. zvečer bo v gostilni pri Podobniku volilni shod, na katerega vabimo vse sodruge-volilce. Agitirajte za številno udeležbo.

— **Nujno potrebno je,** da se ranjenja obvaruje pred infekcijo. Zanesljivo antiseptično obvezilno sredstvo, ki je tudi bolečine lajšajoče, prisad odvrčajoče in zdravljenje pospešujoče, je Praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner v Pragi. (Glej inserat.)

Štajersko.

— **Potkušen umor in samomor.** V Raabi blizu Messendorfa na Srednjem Štajerskem je obstrčila 34letna Julija Gaischl svojo tri in polletno hčerko in potem še samo sebe. Dekletce bo menda umrlo. Mati je dejanje storila iz doslej še neznanega vzroka.

— **Sirov sin.** Pri posestniku Antonu Čehovinu v Tremerjih živi na prevžitku njegov 90letni oče Blaž Čehovin. Sin je z očetom ravnal zelo sirovo. Dajal je očetu za hrano vsak dan pol litra mleka in kos kruha. Če je sestradan oče prosil sina za jed, ga je sin pretepal. Da bi ubogega moža pred grdim sinovim ravnanjem rešil, je sosed Martin Švarnik celo zadevo naznanil orožnikom. Ko se je nato neki orožnik podal k Čehovinu, je našel starega moža v nekem temnem prostoru ležati do kosti posušenega in sestradanega na kupu gnile slame. Ko je stari mož zagledal pred seboj orožnika, ga je s povzdignjenima rokama prosil, naj ga spravi v bolnišnico, ker sam vsled slabosti ne more iti. Orožnik je proti sirovemu sinu napravil ovadbo. Sin se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

— **Kap je zadela** v sredo zjutraj pred Narodnim domom v Mariboru železniškega kovača Jožefa Tertineka, doma iz Radvanja. Zgrudil se je in bil na mestu mrtev. Star je bil 52 let.

— **V vodnjak je padla** v Kapelah pri Brežicah Terezija Blažević ter se hudo poškodovala. Da ni padca zapazila neka stara ženica, bi ponesrečenka v vodnjaku umrla.

— **Toča je pobila,** ko je divjala nevihta okrog Planine, posebno v vaseh Pristava in Selo. Napravila je na polju ogromno škodo.

— **Skrivalec orožje pred otroci!** Iz Brežic poročajo, da sta bila te dni v Brdovcu pri Brežicah sama doma šletna Kristina in 15letni Karl Kapusta, medtem, ko so starši delali na polju. Karol je vzel iz omare nabito očetovo puško in jo ogledoval. Puška se je sprožila in kroglica je zadela šletno sestro ter jo težko ranila. Prepeljali so jo v bolnišnico v Brežice.

— **Požar v občini Gaberje.** Pred nekaj dnevi je izbruhnil ponoči v občini Gaberje velik požar. Brizgalnica iz Mihalovca je bila sicer takoj na mestu požara, a ker ni bilo dovolj priprav in izvežbanega moštva, niso mogli nič rešiti, ampak je vse do tal zgorelo. Posestnik je oškodovan za več tisoč kron. Kako je ogenj nastal, ni znano.

— **Iz Planine poročajo,** da je užgala strela graščinski marof, kjer je bilo več sto centov stare in nove krme in veliko gospodarskega orodja. Zgoreli so štirje vozovi krme in več različnih strojev. Ob času, ko je udarila strela, je bilo več graščinskih delavcev v poslopju, kjer so ravno tlačili seno. Komaj so si oteli življenja.

— **Nova ženska bolezen?** Mestni urad v Radgoni je izdal razglas, v katerem svari ženske, ki so noseče, pred boleznijo, ki je močno razširjena v obmejnih ogrskih vaseh. Zenske porode normalno, drugi ali tretji dan pa prime porodnico vročica in se pokažejo spuščaji v obliki okroglih, kot krajcar velikih kolobarjev, ki imajo na vrhu majhne mehurčke. Ti mehurčki postanejo prihodnje dni krvavi in potem se posuše. Istočasno začne mater v prsih stiskati in čez nekaj ur umre. Mestni urad radgonski svari ženske, ki so noseče, naj na noben način ne hodijo v okužene ogrske občine in naj v vsakem sumljivem slučaju pokličejo takoj zdravnika.

Koroško.

— **Poskušen atentat na smodnišnico pri St. Vidu ob Glini.** Pred kratkim sta hotela dva neznanca izvršiti napad na smodnišnico. Nakana se je napadalcema ponesrečila, ker jih je opazil pravočasno stražnik. Takrat so zvišali redno stražo smodnišnice na 16 mož. Toda niti to napadalcem ne straši. Predsinočnjem je zapazil stražnik neznanca že prav blizu smodnišnice, ko se je plazil proti obzidju. Ko se mu je stražnik bližal, se je napadalec umaknil pravoposno za neko drevo in nato pobegnil. Preiskali so vso okolico, toda o predrzgem napadalcu niso našli nobenega sledu.

Goriško.

— **Okrajna organizacija** jugoslovanske socialno demokratične stranke v Gorici priredi v nedeljo 28. julija veliko delavsko veselico na prostornem dvorišču gostilne Stefana Furlana v Podgori (blizu novega železnega mosta pri baki). Pri veselici sodelujejo iz prijaznosti sledeči pevski zbori: Delavski pevski zbor iz Podgore; pevski zbor »Izobraževalnega delavskega društva« iz Solkana in »Delavski pevski zbor« iz Gorice. Med veselico in pri plesu bode sviral goriška godba pod vodstvom gospoda Ba-

Cementne cevi
v vseh merah,
barvaste plošče
itd.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp., Ljubljana

Pisarna, delavnica in skladišče na Tržaški cesti. — Telefon šte. 296.

Stopnice, al-
koni, spome-
niki, stavbni
okrasni itd.

razteli. Ob 2. popoldne sprejem sodrugov na veseličnem prostoru; ob pol 3. popoldne slavnostni govor na veseličnem prostoru; ob pol 4. popoldne začetek veselice. Po končani veselici prične javen ples na nalašč zato pripravljenem odru, ki bo trajal v pozno noč. Vstopnina k veselici za moške 30 vin; ženske in otroci v spremstvu so vstopnine prosti. Vstopnina k plesu za vsak komad 10 vin. Čisti dobiček veselice je namenjen »milijonskemu skladu« »Zarje«. V slučaju slabega vremena se preloži veselica na prihodnjo nedeljo, 4. avgusta t. l.

Veselični odbor.

— Vstopnice k veselici, ki jo priredi okrajna organizacija v Gorici, so v predprodaji: v Solčanu pri sodrugu Josipu Srebrničju; v St. Andrežu pri sodrugu Petru Brisko; v Sovodnjah pri sodrugu Cjanu Andreju; v Mirnu pri sodrugu Vinc. Stanta; v Vrtojbi pri sodrugu Iv. Arčonu; v Gorici pri sodrugu Al. Stofla in v Podgori pri sodrugu Mihaelu Markiču.

Trst.

— Konferenca socialističnih organizacij in društev, ki se je imela vršiti v nedeljo 21. t. m. je prenehal na nedeljo 28. t. m. Kdor želi imeti o konferenci natančnejša poročila, naj se obrne na političnega odbora jugoslovanske socialno demokratične stranke.

— Odbor pevskega odseka »Ljudskega odseka« ima v ponedeljek zvečer ob 8. sejo. Vsi odborniki naj se zanesljivo udeležijo seje!

— Stavka kolarjev. Pred dvema mesecema je organizacija kolarjev v Trstu predložila delodajalcem spomenico, zahtevajočo znižanje delovnega urnika in zvišanje mezd. Delovne in mezdne razmere kolarjev so bile tako klavrne, da se večina delodajalcev ni upala upreti opravičeni in skromnim zahtevam kolarjev. Sprejeli so brez ugovora vse zahteve delavcev. Tega mnenja pa ni bilo pičlo število zagriženih izkoriščevalcev. Upri so se zahtevam in kratkoročno odklonili vsaka pogajanja. Da je tako postopanje pičlega števila nikdar sitih krvososov silno razburilo prizadete delavce in da so ti poslegli po najostrejših sredstvih, je pač razumljivo. Tako imamo zdaj že en teden dni delno stavko kolarjev. Stavkujoči vztrajajo v boju silno in pogumno. Zahtevajo deveturno dobo, tedenskih 24 K minimalne plače, zvišanje plač za najmanj 2 K na teden vsem kvalificiranim delavcem in za najmanj 1 K vsem vajencem in končno mezdno ureditev izrednega dela. Organizacija kolarjev ni že nad deset let stavila nikakih zahtev. Medtem ko so vse ostale stroke delavcev v tem času mezdno in delovno napredovale, so kolarji ostali pri oni plači in pri onih razmerah kot pred desetimi leti. Silno naraščanje vsch življenjskih potrebščin je prisililo tudi kolarje, da se organizirajo in prično boj za zboljšanje svojih razmer. Da se drzne tem zahtevam ugovarjati del gospodarjev, celo proti volji večine delodajalcev, je pač značilno. Toda kakor vse kaže, se bo stavka končala v kratkem in z najpopolnejšim uspehom. Stavkujoči delavci hočejo dati naspametnim izkoriščevalcem zaslužno lekcijo. Podpirani so v svojem boju od vseh tovarišev in od vsega delavstva. Odločno in silno postopanje stavkujočih je že precej ukrotilo gospodarje, ki se že vedejo manj ošabno in predrzno. Svarimo slovenske kolarje, naj ne iščejo dela v Trstu, ker je trg zaprt. O izidu stavke bomo poročali. H koncu naj pomnimo še, da je večina stavkujočih delavcev Slovencev.

— Tržaškimi sodrugom! Pripravljalni odbor za ustanovitev nove narodnjaške društvene gostilne za IV. volilni okraj trg Giuseppe-Campo marzo je izjavil, da se na sodruge ne bodo ozirali in da jim je ljubše, da niti zraven ne pridejo. To naj vzamejo naši sodrugi na znanje, da bi ne bili lepega dne vrženi na cesto, ako bi pomotoma zašli v to novo narodnjaško gnezdo. Tržaški sodrugi ne bomo prišli v nevarnost, da bi nas metali čez prag, ker imamo dovolj drugih lokalov v tem okraju, kjer nas radi vidijo in kjer so naše kosti bolj varne kakor pri teh delavskih prijateljih, ki že v začetku delajo tako reklamo, da je njim samim škodljiva. To delajo iz samega narodnjaškega fanatizma, ki ga zajemajo iz »Edinosti«. Narodnjaški fanatizem gre tako bujno v cvetje, da se voditelji lahko ponašajo s tem, da so si izgovorili verne pristaje, ki ne vedo več, kaj je zdravo in kaj je škodljivo.

— Iz Sv. Križa. Dne 14. t. m. se je pripetila na tukajšnjem postajališču, kakor smo že poročali, nesreča, ki ni prišla nepričakovano. Lokomotiva je ob pol 11. zvečer skoro razmesarila 68 let starega delavca iz Grete. Toda kmalu potem bi se bila pripetila še večja nesreča, da je ni preprečila pridnost železniskega osebja. Vlak je bil natlačen in odšel je počasi pred nosom izletnikov, ki niso dobili prostora, pa so se na vso moč rinili k vlaku in nekateri celo običali viseč na stopniščih vozov. Toda ako se razmere na postajališču ne bodo izpremenile, se bo kaj kmalu pripetilo, kar se je 14. t. m. po sreči preprečilo. Postajališče je preskrbljeno z enim uslužbencem in enim prodajalcem vozniških listov, ki ima vsak dan 24 ur službe. V čakalnici je prostora kvečjemu za 15 oseb. Kjer se vlak vstavi, je pa komaj za meter prostora. Ako pomislimo na velike množice ljudstva, ki se ustavlja na postajališču na tesnem prostoru, in na dejstvo, da se ustavljajo vlaki le po eno minuto, se moramo pravzaprav čuditi, da nismo imeli doslej večjih nesreč. Včasih se stiska na malem prostorku do 300 oseb. Sicer je pa dovolj ako povemo, da ima južna železnica od tega postajališča 37.000 K letnih dohodkov, in komaj 3000 K stroškov. To je naravnost sramota. Upa-

mo, da bo teh par vrstic zbistrilo možgane onim, ki imajo nalogo skrbeti za varnost po železnici se vozečega prebivalstva, in da bo dala železnica preurediti postajališče na način, da ne bodo več potniki in uslužbenci na postajališču v večni nevarnosti za svoje življenje. Toliko za danes!

Zadnje vesti.

KRANJSKI DEŽELNI ZBOR.

Dunaj, 20. julija. Uradna »Wiener Zeitung« objavlja cesarski razpis, s katerim je kranjski deželni zbor sklican na torek, 23. t. m.

BERCHTOLD V ISLU.

Isi, 20. julija. O Berchtoldovi avdienci pri cesarju poročajo še sledeče: Berchtold je poročal cesarju o vnanjem položaju. Politična konstelacija je ugodna. Čeprav bo trajala vojka še nekaj mesecev, vendar se lahko trdi z gotovostjo, da se konflikt ne bo razširil na evropske države. V Carigradu vedo, da je upliv Avstro-Ogrske na Balkanu velik in da Avstro-Ogrska ne bo dopuščala, da bi balkanske države pričele s kakršnokoli akcijo. Povsod se utrjuje mnenje, da morata Italija in Turčija prej ko mogoče skleniti mir.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVA.

Praga, 20. julija. Češki socialistični listi ostro napadajo češke meščanske stranke, ker te niso pustile, da bi se zastopniki čeških socialistov udeleževali pravnih pogajanj. »Bohemia« upa, da se vendar v najkrajšem času ugodno rešijo sporne točke in da bo pravna pogajanja sankcioniral deželni zbor, ki bo najbrže sklican od 12. do 17. avgusta k zasedanju.

TRUPLO V ŽITNEM POLJU.

Gradec, 20. julija. V bližini Reininghausove pivovarne je našel včeraj jutraj neki pivovarniški delavec v žitnem polju možko truplo. Obvestil je takoj policijo. Komisija, ki je prišla na lice mesta, je dognala, da je truplo že štiri ali pet dni ležalo med žitom. V mrtvecu so spoznali delavca Franca Kocbeka, ki je bil rojen 1. 1880. v Stainztalu pri Ljutomeru. Pred kratkim je podedoval Kocbek 800 K, zato menijo, da je bil izvršen roparski umor. Okolo vratu je imel Kocbek rdečo ruto, na tilniku pa močan gumb, na telesu so opazili več prask. Kocbek je kazal po gostilnah denar in je imel še pred kratkim precejšnjo svoto dedščine. Pri njem pa niso našli nobenega vinarja. Najbrže ga je morilec zadavil z ruto in ga vlekel potem na polje.

SAMOMOR LEKARNARJA.

Zagreb, 20. julija. Včeraj se je tukaj pred očmi svoje mlade žene zastrupil lekarnar pl. Pečić s ciankalijem, in je bil takoj mrtev. Njegova žena je bila tako obupana, da si je hotela seči po življenju, kar so pa preprečili. Mislijo, da se je Pečiću zmešalo. V Zagrebu je bil Pečićev brat znan zaradi raznih ljubzenskih afer, zlasti zaradi svojega razmerja z igralko Odilon.

ZOPET EKSPLOZIJA V SMODNIŠNICI.

Dunajsko Novo mesto, 20. julija. V kemičnem laboratoriju v objektu 31 na Kamnitnem polju se je vsled razgretja celuloze primerila eksplozija in se je vnel les ob oknu. Delavcev in delavk se je polastila tem večja razburjenost, ker so bil vrata zaprta. Na srečo se je ogenj pogasil, preden se je zgodilo kaj hujšega.

NAPAD NA DARDANELE.

Turške vesti poročajo o nenadnem italijanskem napadu na Dardanele, ki je bil od Turkov odbit. Iz turških virov prihajajo tudi razne posameznosti o boju, medtem ko Italijani v prvih vesteh zanikujejo vsak boj, v drugih pa demantirajo, da bi se bile kakšne italijanske ladje potopile. Zanesljivo sliko je težko dobiti; treba je skrajne previdnosti, ker se v tej vojni na obeh straneh tako brez pomislekov lažejo, da se od laži bolj kadi kakor od kanonov. Umevno bi bilo, da bi si v Carigradu s kakšnim manevrom poskušali pomagati, da pridejo iz notranje krize, iz katere se ne kaže noben izhod. Baj je Tefvik, ki se je ves čas branil, z ozirom na nevarnost v Dardanelah izjavil, da prevzame vezirat. Če bi bila turška vest o napadu izmišljena, bi bila torej dosegla uspeh. Ali kljub vsemu je težko verjeti, da bi bilo poročilo o takem boju, ki se navsezadnje ne tiče le Turčije in Italije, meni nič tebi nič iz trte izvito. Okvir bo že resničen; le za to gre, kaj je od detajlov resnica, kaj pa fantazija.

Poročila so sledeča:

Prve vesti.

Carigrad, 19. julija. Ob pol 2. ponoči je osem italijanskih torpedovk napadlo Dardanele pri Bajkstu Tepe. Trdnjave so odgovorile iz topov. Bajksta se pogreznila dve torpedovki, šest pa jih je poškodovanih.

Carigrad, 19. julija. Ponoči je italijanska mornarica poskusila napad na dardanelski trdnjavi Kumkale in Sid el Bar. Osem italijanskih ladij je otvorilo bombardma; iz forov so krepko odgovorili.

Ministrski svet.

Carigrad, 19. julija. Vsled vesti o boju v Dardanelah se je sešel ministrski svet, ki se je posvetoval vso noč. Zjutraj se je raznesla vest, da je Tefvik-paša z ozirom na zunanjo krizo sprejel veliki vezirat.

Italijanske vesti.

Rim, 19. julija. O boju v Dardanelah, o katerem poročajo Turki, ni tukaj nič znanega. Najbrže je hotela Turčija dobiti le pretvezo, da bi zaprla Dardanele.

Rim, 20. julija. Včeraj je razglasila »Agenzia Stefani«, da ni italijanski vladi nič znano o

kakšni akciji italijanskih torpedovk pred Dardanelami. Poveljništvo mornarice je pač dobilo vest, da so turške torpedovke zapustile Dardanele, hoteče napasti naše ladje. Mogoče, da so jim šle italijanske torpedovke naproti. Bilo bi pa nezmislno, da bi pet (Turki pravijo osem, ne pet!) torpedovk hotelo udreti v Dardanele (nezmislnih reči so storili Italijani v tej vojni tudi že dovolj); streljanje iz turških forov je najbrže pripisati paniki, ki vlada sedaj v Turčiji. (Ampak turški fori so morali vendar streljati na nekaj, pa naj bo panika še tako velika. Po vsem je italijanski demanti bolj sumljiv od turških vest.)

Uganke.

Rim, 20. julija. »Agenzia Stefani« javlja o neki kanonadi s trdnjave Kumkale. Baj gre za upor turške armade ali mornarice. (Čudno, kako je »Agenzia Stefani« včasih rada slabo poučena, pa ima same »baje«, »nemara«, »govorice«. Kadar poroča o italijanskih zmagah, ve prvo minuto vsako podrobnost, in vsaka beseda je sveta resnica.)

Rim, 20. julija. Iz turškega vira prihajajoča vest, da sta dve italijanski torpedovki potopljene in nekatere druge poškodovane, ni nikakor potrjena. (I seveda ne, če so Turki streljali sami nase! Ampak kaj je v Rimu doslej potrjeno? Saj imajo med mornarico in ministrom vendar brzogovorno zvezo!)

Poznejše turške vesti.

Carigrad, 20. julija. V vojaških krogih trdijo, da se je ponočni boj pričel od turške strani. Za gotovo smatrajo, da je dal poveljnik trdnjave Camakale v trenutku napada posuti morskno ožino z minami.

Carigrad, 20. julija. Bombardma se je ob 4. zjutraj nadaljeval. Turki so se krepko bojevali.

Dardanele niso zaprte.

Carigrad, 20. julija. Vest, da je turška vlada sklenila zapreti Dardanele, ni resnična. Vlada še ni ničesar odločila.

TURŠKA KRIZA.

Tevfik-paša.

London, 20. julija. Tefvik-paša ni direktno odklonil sestave nove vlade, temveč je naznačil sultanu gotove pogoje, ki se tičejo notranje politike. O tem se še vodijo pogajanja, in sicer direktno med sultanom in Tefvikom.

London, 20. julija. Od vplivne turške strani javljajo, da nima napad na Dardanele nobenega vpliva na turško politiko. Vsak poizkus Italijanov, da bi prodrli v Dardanele, bi se maščeval z izgubo njihovih ladij. Vsled tega nima taka akcija tudi nobenega vpliva na eventualna mirovna pogajanja.

Mladoturki.

Carigrad, 20. julija. Napram vestem, da bo nova vlada razpustila zbornico in razpisala nove volitve za jesen, izjavljajo voditelji mladoturkov, da je tak korak popolnoma nedopusten in da se mu bodo mladoturki z vso odločnostjo uprli.

ALBANIJA.

Skopje, 20. julija. Čim več vojaštva pošilja vlada v Albanijo, tem slabši je njen položaj. Čete, ki prihajajo sem, da bi zadušile vstajo, se pridružujejo vstajem in stavlajo enake zahteve. Zadnji bataljoni, ki so bili poslani v severno Albanijo, žugajo, da napadejo Skopje, če se ne izpolnijo njihove zahteve.

Solun, 20. julija. Med voditelji najvažnejših albanskih plemen se je dosegel sporazum. Voditelji čakajo na komisijo, ki ima priti, da se pogaja z Albanci. Če se ne posreči tedaj sprava na podlagi albanskih pogojev, je pričakovati, da izbruhne organizirana vstaja po vsej Albaniji. Še sedaj je prebivalstvo nepotrpežljivo in voditelji ga komaj zadržujejo, da ne pograbi za orožje, preden pride komisija.

Solun, 20. julija. Iz Prištine, Prizrena, Djakova, Skoplja, Mitrovice javljajo, da so Albanci popolnoma pripravljeni za boj. Vojski izjavljajo, da ne bodo streljali nanje.

NEZGODA TORPEDOVKE.

Berlin, 20. julija. Torpedovka G 112 je trčila z bojno ladjo »Hessen«. Trije mornarji so mrtvi. Kolman

NEZGODA V RUDNIKU.

Halle, 20. julija. V premogovniku pri Oberbarni je nastala eksplozija. En delavec je mrtev, devet težko ranjenih.

IZKOPANO GROBIŠČE.

Berlin, 20. julija. Pri vasi Grohn v Hunsrucku so razkrili veliko grobišče, ki je najbrže iz frankovske in alemanske dobe. Našli so 40 grobov, mnogo orožja, dragoceno žaro in veliko orodja.

BELGIJSKA ZBORNICA.

Bruselj, 19. julija. Veliko razburjenje je povzročilo v zbornici razkritje opozicijskih strank o klerikalnem podkupovanju ob času zadnjih volitev. Mežnarji in župniki so delili volilcem nakaznice od pet do dvajset frankov, ako ostane klerikalna vlada na krmilu. Lemonier je pokazal v zbornici 20 takih nakaznic. Minister je odredil strogo preiskavo. Seja je bila silno burna.

GENERALNA STAVKA V CURIHU.

Curih, 20. julija. Vladni svet curiškega kantona je včeraj izgnal zaradi udeležbe pri generalni stavki 6 Nemcev, 1 Avstrijca in 1 Italijana iz Švice.

ATENTAT NA ŠPANSKO PRINCESO.

Barcelona, 19. julija. Ko je šla infantinja Izabela v glasbeno palačo, je nekdo vrgel va-

njo bombo, ki pa ni napravila nobene škode. Napadalec je ušel.

POROTNIKI NA ZATOŽNI KLOPI.

Varšava, 20. julija. Senzacijo zbujajo proces v Harkovu proti porotnikom iz Lubeja, pred katerimi sta bila v zadnjem porotniškem zasedanju dva roparska morilca oproščena. Preiskava je dognala, da so bili vsi porotniki podkupljeni od družin obeh morilcev. Sodišče je obsodilo vse porotnike na globo po 200 rubljev. Oprostila sodba proti morilcema je razveljavljena in prideta še enkrat pred druge porotnike.

NASILNE SUFRAŽETKE.

London, 19. julija. Ko se je Asquith pripeljal v Dublin, so vrgele sufražetke v njegov voz sekuro, ki je ranila ministrskega predstavnika blizu očesa. Pri večerni predstavi v gledališču so aretirali mlado damo, ko je ravno hotela užgati zastor v loži. — V Chareleonu je neka sufražetka napadla ministra Mac Kennana.

NEZGODE NA MANEVRIH FRANCOSKE MORNARICE.

Pariz, 19. julija. Pri manevrih francoske mornarice se je zgodila težka nezgoda. Križarka je baje zadela ob torpedu in ga prerezala na dva dela. Vse moštvo torpeda je utonilo. Neki drug torpedo se je pa potopil, ker je vanj zadela križarka.

MAROKO.

Pariz, 19. julija. »Agence Havas« poroča iz Rabata: V pokrajini Dukala pri Marekešu je izbruhnil splošen upor. Kdor se ni pridružil upornikom, je moral zbežati.

Novice.

* Lepota in pranje. Za ohranitev lepote je dal ameriški zdravnik dr. David Paulson ameriškim damam nenavaden recept. Pred nekaj dnevi je predaval v Winons Lake in ostro grajal vsa sredstva za lepotičenje. Dejal pa je: Kdor hoče ostati lep, naj pere sam svoje perilo. Pranje ima dr. Paulson za najboljšo telesno vajo, ker pospešuje kroženje krvi in jači mišice. Mnogo dam se ni vstrašilo dolge poti iz Čikage v Winons Lake, samo da so lahko poslušale novi evangelij o ohranitvi lepote. Malo mesto je bilo kar poplavljen z damami, ki nimajo druge skrbi na svetu kakor negovanje svojega telesa. V mestu se je pojavil naenkrat cel regiment peric in prebivalci mesteca so se jim grohotili. Kako dolgo bodo pač te dame zdržale pri nenavadnem delu, ako se ne bodo kmalu opazili uspehi? Prav koristno bi bilo za te dame, ako bi zamenjale vsaj za eno leto svoje »delo« z garanjem proletarskih žen.

Vestnik organizacij.

Seja pevske podružnice »Vzajemnosti« je danes, soboto ob 8. zvečer v društvenih prostorih.

Pevska podružnica »Vzajemnosti« naznanja sledeče: Podružnice »Vzajemnosti« kakor vse organizacije, ki žele sodelovanja pevskega zbora, naj se pismenim potom obrabijo na pevsko podružnico. Delavski pevski zbori, ki žele note v prepisovanje, naj se istokot oglasijo pismeno. Vsa pisma je naslavljati na sodr. Štefan Dražil, S. Šiška 56. Na ustnena vprašanja se ne bo več oziralo. — Vsa potrdila za denarna plačila, oziroma podporno članarino, dalje odgovori na vprašanja in društvena naznanila so le tedaj veljavna, ako nosijo pod podružničnim naslovom podpise načelnika in blagajnika, oziroma tajnika pevske podružnice.

Pevska podružnica »Vzajemnosti« prosi vse one sodruge in prijatelje delavske pesmi, kateri uvidijo potrebo delavskega pevskega zbora v Ljubljani, da pristopijo v društveni krog kot podporni člani. Pevska podružnica ima mnogo izdatkov; zato upa, da store sodrugi svojo dolžnost ter podporo v moralnem, še bolj pa v gmojnem oziru podružnici, katere obstoj je odvisen od požrtvovalnosti sodrugov. — Pri stop se prijavljajo na posrednih tiskovinah, ki jih daje na razpolago društveni odbor, oziroma posamezni člani zbora.

Solsko-poljanska podružnica »Vzajemnosti« ima važni mesečni sestanek v nedeljo dne 21. t. m. v gostilni g. Bončarja, Poljanska cesta 19. Člane opozarjamo na ta sestanek in jih prosimo, naj vsak pripelje s seboj vsaj po enega tovariša ali eno tovarišico. Pri ustanovitvi podružnice so člani obljubili intenzivno delo za pridobivanje članov, na to obljubo so žal nekateri pozabili.

Politično društvo »Bodočnost« ima v ponedeljek 22. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji »International« občni zbor. H kegljanju na doblitve v korist »Zarje« vabi vse ljubljanske sodruge kolodvorska podružnica Vzajemnosti. Kegljanje se vrši ob vsakem času v restavraciji »International«, kjer se izvede tudi vse podrobnosti.

Centralni odbor Vzajemnosti v Ljubljani bo odslej vodil natančno statistiko o delovanju zveze in njenih posameznih delov; v ta namen je založil tiskovine, ki so bile te dni razposlane vsem odsekom in podružnicam. S tem se hoče doseči kolikor mogoče jasno sliko o stanju organizacije, ki naj omogoči pomoč tam, kjer je najbolj potrebna.

Tiskovina je razdeljena na 5 delov in obsega: A. Račun o dohodkih in izdatkih podružnice, B. Obračun potrditnih znakov, C. Pregled o gibanju števila članov, D. Pregled priredb in število obiska in splošne opazke. Kako je tiskovino uporabiti, je razvidno iz priloženega vzorca. Tabell pod A in B se izpolni na podlagi blagajniške knjige; ono pod C na podlagi imenika članov, pod D in »Opazke« pa po zapisniku in drugih beležkah. Obračun mora biti do 20. v mesecu za pretekli mesec v rokah centrale. Podružnice, ki bodo to zanemarjale, se bo opominjalo v »Zarji« pod to rubriko.

Od vsakega obračuna je napraviti po 2 izvoda, enega obdrži podružnica. Vse obračune bo centralno nadzorstvo pregledalo in podružnici potrdilo, da so pravilni, v nasprotnem slučaju pa pismeno opozorilo, da se napako popravi. Na podlagi obračunov bo centralno nadzorstvo od časa do časa revidiralo podružnice oz. odseke.

Obračun za julij 1912 bo vpsolati do 20. avgusta. Ker sega doba poslovanja sedanjega centralnega odbora do 1. aprila 1912, je obremen z obračunom za julij napraviti in vpsolati tudi obračun za čas od 1. aprila do 30. junija 1912. Podružnice, ki so bile ustanovljene po 1. aprila, napravijo obračun od tistega dneva naprej, ko izkazuje njih blagajniška knjiga prve spise. Obračun naj bo skupen, ne za vsak mesec posebej. Vsi dohodki in izdatki morajo biti vpisani natančno pod naslovom, pod katerim so bili sprejeti ali izdati. Če število priredb ni mogoče navesti natančno, se naj vsaj približno. Kadar ne zadostuje prostor pri »Opazkah«, se naj nadaljuje na posebni polji papirja.

V bodeče je pristopne izjave, nabirane pole in druga nenujne stvari pošiljati le z obračunom. Članske izkaznice in naročene potrdilne znamke, izvezni nujne slučaje, bo centrala razpisovala ob enem s potrdilom, da je obračun pravilen oziroma napaden.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Pred zaključkom leta se bodo razposlale še posebne statistične pole v svrhu konstatiranja pripravnosti članov k strokovni, gospodarski, dr. organizaciji, kar bo odprlo nove vidike za novo delo. Zato je pa potrebno, da se vse knjige vodijo že med letom v redu, da bo omogočen hiter in točen letni zaključek. Daljina pojasnila daje centrala.

V Ljubljani, dne 12. julija 1912.

I. Kocmur,
t. č. predsednik,
St. Lehpamer,
t. č. blagajnik.

Al. Slanovec,
t. č. tajnik,
Fr. Krašovec,
nač. nadz.

Delavsko gibanje.

— Internacionalni rudarski kongres. V Amsterdamu je zboroval od 7. do 12. julija 23. internacionalni rudarski kongres. Kongresu je predsedoval sodrug Smillie iz Angleškega. Njegovo poročilo o uspehih letošnje stavke angleških rudarjev je zbudilo splošno pozornost. Med zasедanjem je namreč dobil obvestilo, da so razsodišča v južnem Walesu določila minimalno mezdno. Določena minimalna mezdna povišuje dnevno mezdno 50.000 rudarjev od 10 vin. do 2 K 93 vinarjev. Smillie je konstatiral, da znaša uspeh stavke pri medzadah 10.000 milijonov K na leto. To je jasen odgovor onim, ki so trdili, da ni prinesla stavka rudarjem nobenega uspeha. Pomen rudarskega boja je pa tudi v tem, da je bila vlada, ki nihotela prej ničesar slišati o minimalnih mezdah, prisiljena vsled solidarnosti rudarjev, da je uzakonila minimalno mezdno v rudnikih. Ali tudi čez angleške meje je uplivala stavka, zakaj dosegli so skoraj vsi oni rudarji, ki so stopili v času angleške stavke v mezdní boj, znatne uspehe. Delegat ameriških rudarjev je izjavil na kongresu, da so skienili vsled stavke angleških tovarišev, ameriški rudarji zelo ugodno pogodbo z rudokopnimi posestniki. Tudi avstrijski, belgijski in holandski rudarji so v tem času skoraj brez boja dosegli zvišane mezde. Le boj nemških rudarjev je bil brezuspešen, ker so bile krščansko socialne organizacije izdajice. Izmed resolucij, ki jih je sprejel kongres, je posebno važna ona, ki so jo predlagali Angleži. V tej resoluciji se izreka kongres načelno za petdnevni delovni teden v vseh rudnikih. Za to zahtevo bodo šli pri prihodnjih bojih a Angleškem v boj. V nekaterih angleških revirjih, tako v Lanacshire, ki je največji revir na Škotskem in v nekaterih revirjih v Lancashire in Yorkshire, je ta zahteva že uresničena. Kongres so zaključili z veliko slavnostjo, ki so jo priredile socialistične in strokovne organizacije amsterdamske.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Premogokovnik »Adria«
(pri Divači) išče mladega preizkušnega

kurjača

Vprašati je pri ondnotnem ravnateljstvu.

Kavarna Leon
Celo noč odprto
Celo noč odprto

Ranjenja
Rakršnaki je treba skrbno varovati pred vsakršno onesnažbo, ker utegne nesna povzročiti, da postanejo najmanjše rane prav hude in težko ozdravljive. V 40 letih se je izkazalo omejujoče in izvirno mazilo, Praško domače mazilo imenovano, kot zanesljivo obvezno zdravilo. Varnje rane, lažja vnetja in bolečine, deluje hitreje in pospešuje zaraščanje in celjenje.
Po pošti se pošilja vsak dan.
1 cela pušica 70 h. Po pošti proti vpošiljavi 3 K 16 h se pošilja 4 pušice, proti 7 K 10 pušic franko na vse postaje avstro-ogrške monarhije.
POZOR na ime zdravila, izdelovalca, ceno in varstveno znamko. Pravo le 70 h.
Glavna zaloga
B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj.
Lekarna »PRI ČRNEM ORLU«
Praga, Mala stran, Nerudova ulica št. 203.
V zalogi po avstro-ogrskih lekarnah.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puha 5-10 K; velefinega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenec št. 758, Češko.

Ana Gorec

Ljubljana, Rimska cesta II.

Podružnica:

Marije Terezije cesta 14

(Pri Novem svetu).

Trgovina s kolesi in deli.

Najboljše pnevmatike.

Izposojevanje koles.

P. Magdič
Ljubljana, Fr. Jožefa cesta, naspr. gl. pošte.
Modna in sportna trgovina

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Naznanilo in priporočilo.

Slav. občinstvu iz Celja in okolice vljudno naznanjam, da sem preselil svojo

krojaško obrt

iz Gosposke ulice na

Glavni trg šte. 12

Potrulil se bodem kakor dosedaj tudi zana-prej cenjene odjemalce postreči vedno z dobrim blagom ter zmernimi cenami. — V zalogi imam vsakovrstne zgotovljene obleke za gospode in dečke. Izvršujem preproste in najfinejše obleke po meri v najkrajšem času.

V nadi, da mi ostanejo vsi dosednji od-jemalci zvesti ter da si pridobim še mnogo novih

beležim s spoštovanjem

Josip Leon, krojaški mojster v Celju,
Glavni trg šte. 12.

Samo K 4-90 krasna Remont
Anker srebrna ura za gospode
s 3 močnimi krasno graviranimi pokrovi,
skočnim pokrovom. Fino Anker kolesje
na kamnih tekoče, natančno idoča, 3
letna garancija, proti povzetju za samo
K 4-90. Eksportna trdka ur.

L. Schaechter

Wien XVI/2 Lerchenfeldergürtel Nr. 5.

— Neugajajoče se vzame nazaj. —

Delavska hranilnica in posojilnica v Gorici

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

vabi na

II. redni občni zbor

ki se bo vršil

dne 28. julija 1912 ob 9. dopoldne v prostorih zadruga v
Gorici Via Tre Re 16 I. nadstr. s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Sklepanje o predlogih članstva.

K obilni udeležbi vabi

odbo

MOJA ŽENA

in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kubaneja ali namiznega masla boljše, zdravejše, redilnejše in izdatnejše in skoro polovico cenejše

margarino „Unikum“

Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.

Združene tvornice za margarino in sirovo maslo

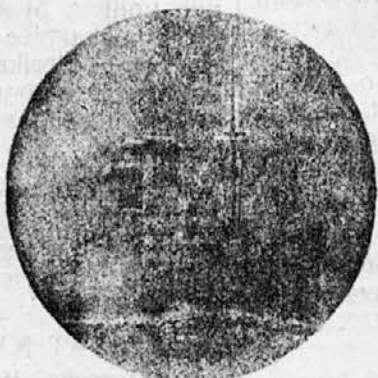
Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

Izdelki solidni.
Fr. Kapus, Ljubljana
Marije Terezije cesta šte. 11. Kolizej.
Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, je-dilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, ::: podobe, zrcala, otročje vozičke itd. :::
Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtincama, električno razsvetljavo, brezčimnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbjeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni. Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.